

Motion till riksdagen 2020/21:2686

av **Nina Lundström (L)**

Regelverket för studielån – CSN

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kapitalinkomster och återbetalningsskyldighet i fråga om CSN-lån och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges ekonomiska utveckling gynnas av att vi arbetar längre. Arbetslivet handlar dock inte bara om Sveriges ekonomiska utveckling utan också om individens möjlighet att själv välja att fortsätta att arbeta. Ett aktivt yrkesliv kan vara av stor vikt för den enskilde och möjligheten att kunna fortsätta att arbeta kan ha stor betydelse för den enskildes situation. Det kan även handla om individens önskan att genom att arbeta skapa ökat privatekonomiskt utrymme. Oavsett motiv för ett längre yrkesliv gynnas både samhället och den enskilde av att fler arbetar och arbetar längre.

Möjligheten för individer att arbeta längre förutsätter att relevanta regelverk stödjer en sådan utveckling. Det kan handla om arbetsrättsliga frågor, skattesystemets utformning samt möjligheten för att ställa om och byta yrke även senare i livet. Branscher med svårighet att hitta rätt kompetens är beroende även av hur omställningsmöjligheten och finansiering för enskilda individer fungerar. Under ett långt yrkesliv bör det finnas möjlighet att vidareutveckla sin kompetens samt att byta yrkesbana.

Idag tillåter regelverket för studiemedel, CSN, rätt till studiebidrag till och med det år den sökande fyller 56 år. Rätten till studielån begränsas från och med det år den sökande fyller 47 år. Åldersgränserna är anpassade efter hur staten ser på återbetalningsmöjligheten av lån. Detta oavsett om individen har haft tidigare lån som redan är återbetalade. Åldersgränserna kommer nu att höjas i enlighet med överenskommelsen mellan Liberalerna, Centerpartiet och regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Om en individ väljer att komplettera sin utbildning efter 56 års ålder återstår många aktiva år i yrkeslivet inte minst med en pensionsålder som successivt höjs. Om individen bedömer det möjligt att återbeta i snabbare takt så bör detta vara mer relevant än myndigheternas generella bedömningar. För att möjliggöra för individer att

arbeta längre, att byta yrkesbana och/eller att öka kompetensen bör regelverket för CSN-lån och bidrag moderniseras.

Återbetalningskrav

Läget på bostadsmarknaden innebär för många studerande ett stressmoment på grund av svårigheten att hitta en bostad. Möjligheten att hyra en bostad är mycket begränsad. I värsta fall kan bostadsproblemen leda till att individen inte kan påbörja sina studier. För vissa återstår bara möjligheten att köpa en bostad om finansieringen kan lösas. Lån genom familjen eller arbete vid sidan av studierna kan möjliggöra köp av en bostad.

Studerandes familjesituationer ser olika ut. En del är unga och bor ensamma, andra har familj och väljer att studera senare i livet. Ibland är byte av bostad nödvändigt på grund av separation eller byte av bostadsort. Att ställa om till studier som ung, eller senare i livet, innebär att regelverk måste anpassas och dessa bör inte hämma möjligheterna till att lösa boendesituation. Detta är speciellt viktigt när tillgången på hyresbostäder är skriande på många orter och alternativ till att äga en bostad därmed saknas. Det är angeläget att inte statliga finansieringssystem, som har som syfte att möjliggöra studier, inte styr bostadskonsumtion till viss upplåtelseform speciellt när den inte är tillgänglig.

Regelverket för att erhålla studiemedel omfattar även regler för inkomsttak vilket inkluderar kapitalinkomster. Fribeloppet anger hur mycket inkomst som är möjligt innan studiemedelnivå påverkas. För den som säljer en bostad och erhåller en kapitalinkomst kan återbetalningsskyldighet av CSN lån därmed uppstå. Individen har ofta inte ens tillgång till pengarna då kapitalinkomsten direkt används till inköp av ny bostad. Krav på återbetalning av studielån, för att man byter bostad, leder till orimliga konsekvenser för den som köpt en ny bostad och inte har tillgång till pengarna. I värsta fall kan fortsatta studier omöjliggöras på grund av återbetalningskrav gällande CSN lån. För år 2020 råder speciella covidregler gällande fribeloppet vilket innebär avskaffat fribelopp för CSN. Därmed drabbas inte studerande som sålt bostad år 2020 men när reglerna återgår till gällande regler kommer fler att drabbas. Möjligheten att byta bostad bör vara möjligt även för studerande. Regelverket för kapitalinkomster och CSN lån bör ses över och detta bör tillkännages till regeringen.

Nina Lundström (L)